

Piotr Polek *OSPPE*

W KIERUNKU KULTU LITURGICZNEGO MATKI BOŻEJ

Studium teologiczno-liturgiczne formularza mszalnego na uroczystość Matki Bożej Leśniowskiej

Kościół katolicki czci Maryję, Matkę Bożą kultem szczególnym. Nic więc dziwnego, że Sobór Watykański II poświęcił mariologii wiele uwagi. Wymagały tego nie tylko względy ekumeniczne, lecz również, i to przede wszystkim, motywy dobrze ustawionej duchowości chrześcijańskiej.

Do kultu maryjnego w czasach przed ostatnim Soborem wkradło się niestety zbyt wiele form przesadnych i powierzchownych, które nie pozostawały bez wpływu na pobożność wiernych. Z tych racji Magisterium Kościoła podaje dziś nie tylko podstawy doktrynalne kultu Bogurodzicy Maryi, lecz również zasady korygowania tego kultu.

W konstytucji o liturgii *Sacrosanctum Concilium* Sobór powszechny wyjaśnia, co Kościół myśli i czuje, gdy oddaje kult liturgiczny Najświętszej Dziewicy:

„Obchodząc ten roczny cykl misterii Chrystusa, Kościół święty ze szczególną miłością oddaje cześć Najświętszej Matce Bożej, Maryi, która nierozdzielnie węzłem związana jest ze zbawczym dziełem swojego Syna. W Niej Kościół podziwia i wysławia wspaniałe owoc odkupienia i jakby w przeczystym obrazie z radością ogląda to, czym cały pragnie i spodziewa się być”¹

---

¹ KL 103.

1. Kult Matki Bożej Leśniowskiej

Studując dzieje leśniowskiego sanktuarium² zauważamy, że kult maryjny, jaki spotykamy w tym miejscu dzieli się na trzy zasadnicze kategorie: 1. spontaniczna pobożność ludowa, 2. uznane i zorganizowane przez Kościół nabożeństwa maryjne oraz 3. kult liturgiczny. Pierwsze dwie kategorie przedstawimy razem i ogólnie, natomiast kultowi liturgicznemu poświęcimy zasadniczą część naszego studium³

1.1. Pobożność ludowa

Według bardzo dawnej tradycji kult Matki Bożej Leśniowskiej związany jest ściśle z kultem Matki Bożej Jasnogórskiej. Wracający z Rusi w roku 1382 śląski książę Władysław Opolczyk, bezskutecznie poszukując wody w okolicy dzisiejszego Leśniowa, zwrócił się w pokornej modlitwie do Matki Bożej i uzyskał niezwykłą łaskę, bo nagle wytrysnęło obfite źródło, dające początek istniejącemu do dziś potokowi Leśniówka. W dowód wdzięczności pozostawił on w kaplicy przy źródle figurkę Matki Bożej, którą wioził razem z Cudownym Obrazem „Czarnej Madon-

---

² Zespół sanktuarijno-klasztorny położony jest w parku koło źródła Leśniówki. Składa się z kościoła pw. Nawiedzenia NMP, klasztoru, ołtarza polowego, dzwonnicy, kaplicy Matki Bożej Anielskiej nad źródłem, domu pielgrzyma. Jednonawowy kościół - z węższym, półkolistym prezbiterium - był wielokrotnie przebudowywany. Najstarsza część (z 1559 r.) ma charakter gotycko-renesansowy. W 1762 r. dobudowano murowaną kruchtę, a w 1791 r. przedłużono nawę. Współczesne opracowania na temat historii sanktuarium leśniowskiego, to przede wszystkim: H. Czerwień, *Z dziejów kultu Matki Bożej Leśniowskiej*, Częstochowa 1967; J. Płatek, *Sanktuarium Matki Bożej Patronki Rodzin w Leśniowie*, Rzym 1989.

³ Pierwszeństwo jakie dajemy tutaj liturgii nad pobożnością prywatną i paraliturgiczną jest między innymi konsekwencją tego, że w liturgii mamy do czynienia z rzeczywistą obecnością zbawcy Pana oraz z *jednością kultu zewnętrznego i życia chrześcijańskiego*. Kult bowiem chrześcijański – wyjaśnia ks. J. Sroka – nie polega wyłącznie na rytach, które byłyby celem samym w sobie, lecz na tym, że liturgia jest miejscem uprzywilejowanym, w którym dokonuje się wzajemny związek Boga z człowiekiem poprzez skierowanie do człowieka wezwania Bożego i odpowiedź na to wezwanie ze strony człowieka, przy czym zarówno wezwanie jak i odpowiedź dokonują się w zbawczym dziele Chrystusa. Por.: J. Sroka, *Liturgiczny kult Bogurodzicy normą pobożności maryjnej*, w: „Anamnesis” 28 (2001), s. 59; M. Kunzler, *Liturgia Kościoła*, Poznań 1999; J. Ratzinger, *Duch liturgii*, Poznań 2002, ss. 14-23.

ny” Gotycka statua znajduje się dziś w głównym ołtarzu Sanktuarium oraz była i jest przedmiotem bardzo żywego kultu⁴

Z historycznych zapisów wynika, że figura Matki Bożej Leśniowskiej, do której licznie pielgrzymowali wierni, była uważana od zawsze za łaskami słynącą. Świadczą o tym najstarsze dokumenty, które nazywają ją *Gratiosa, Gloriosissima, Gratiosissima statua BVM Lesnioviensis, Thaumaturga*. Prawdę tę potwierdza również wizytacja Adama Ignacego Komorowskiego, prepozyta katedralnego krakowskiego, oficjała pilickiego, która odbyła się na polecenie biskupa Jana Załuskiego w roku 1748⁵

O znaczeniu sanktuarium i kulcie Matki Bożej świadczą pielgrzymki dostojników Kościoła⁶, jak również liczne wota składane przez wiernych⁷. Od 1970 roku w każdą środę tygodnia odprawiana jest „nieustanna nowenna prośb i zawierzeń” do Matki Bożej Leśniowskiej. Koronacja figury Matki Bożej w 1967 roku stała się potwierdzeniem kultu maryjnego w Leśniowie oraz wezwaniem do pogłębienia go w duchu nuczania Soboru Watykańskiego II.

1.2. Kult liturgiczny

Sobór Watykański II w Konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium*, po wyłożeniu nauki katolickiej o naturze czci oddawanej

---

⁴ Dane na temat kultu Matki Bożej Leśniowskiej znajdujemy przede wszystkim w kronikach klasztornych, które są prowadzone od 1706 r., tzn. od czasu, kiedy posługę przy sanktuarium pełnią paulini. Zakon ten przestał istnieć w Leśniowie po kasacie carskiej z 1864 r., ale wrócił tutaj ponownie w 1936 r.

⁵ W dokumentach powizytacyjnych zapisał on: „przy cudownej figurze Matki Bożej, do której wierni mają szczególne nabożeństwo, zbierają się przed Nią rzesze pielgrzymów, aby szczególnie w święta maryjne oddawać Jej cześć” J. Plątek, *dz. cyt.*, s. 33. Podobną opinię wydano w 1765 r. po wizytacji kanonicznej, jaką przeprowadził bp Kajetan Soltyk. Por. *tamże*.

⁶ W 1746 r. przybył do sanktuarium bp. M. Kunicki, sufragan krakowski. W roku 1758 Leśniów odwiedził bp M. Załuski, sufragan plocki, a w 1787 r. bp I. A. Kozirowski udzielił tutaj święceń kapłańskich i sakramentu bierzmowania. Wśród pielgrzymów znalazł się również ks. kard. S. Wyszyński, prymas Polski, który 13 sierpnia 1967 r. wraz z kard. K. Wojtyłą, metropolitą krakowskim dokonali uroczystej koronacji figury MBL. W ramach Wielkiego Jubileuszu 2000-lecia chrześcijaństwa sanktuarium nawiedził prymas Polski kard. J. Glemp.

⁷ Duża liczba składanych wot świadczy o dość znacznej ilości przybywających pielgrzymów oraz o wyjątkowości tego miejsca.

Najświętszej Maryi, Matce Chrystusowej, „napomina wszystkich synów Kościoła, aby szczerze popierali kult Błogosławionej Dziewicy, szczególnie liturgiczny”⁸ W duchu odnowy soborowej większość kustoszy sanktuariów maryjnych zwróciła się z prośbą do Kongregacji Kultu Bożego o zatwierdzenie własnego formularza mszalnego. Również została powołana komisja liturgiczna, która zajęła się przygotowaniem specjalnego formularza Mszy św. o Najświętszej Maryi Pannie Leśniowskiej, Patronce Rodzin. Formularz ten został zatwierdzony przez Kongregację Kultu Bożego w 1981 roku i składa się z kolekty, modlitwy nad darami oraz modlitwy po komunii⁹

1.2.1. Kolekta - treść, budowa, źródła i komentarz

- (1) Boże,
- (2) Ty przez Jednorodzonego Syna Twego
- (3) uświęciłeś tak wzniośle ognisko domowe,
- (4) spraw prosimy, aby nasze rodziny
- (5) wsparte opieką Najświętszej Maryi Dziewicy
- (6) stały się dzięki wspólnocie życia i miłości
- (7) kościołami domowymi.
- (8) Przez naszego Pana Jezusa Chrystusa Twojego Syna,
- (9) który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego,
- (10) Bóg, przez wszystkie wieki wieków.
- (11) Amen.

Kolekta¹⁰ rozpoczyna się krótkim wezwaniem *Boże*¹¹ i prowadzi

⁸ KK 67.

⁹ Sacra Congregatio pro Sacramentis et Cultu Divino – sectio pro Cultu Divino – Prot. CD 477/81 – Ordinis Fratrum Sancti Pauli Primi Eremitae. Textus Missae Beatae Virginis in Leśniów, lingua polona – Probamus seu confirmamus – Ex aedibus Sacrae Congregationis pro Sacramentis et Cultu Divino, die 14 aprilis 1981 – Virgilius Noé, *a Secretis* a.

¹⁰ Nazwa kolekta pochodzi od łacińskiego czasownika *colligo, colligere* i oznacza: zbierać w jedno, gromadzić w jednym miejscu, z poszczególnych części tworzyć całość. Na temat struktury i studiowania echologii mniejszej (kolekty, modlitwy nad darami, modlitwy po komunii św.) zob.: *Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego (OWMR)* 32, 53, 56k; S. Marsili, *Le orazioni della messa nel nuovo messale. Teologia e pratica della preghiera liturgica*, w: „Rivista liturgica” (RL) 58 (1971), ss. 70-91; M. Augé, *Critica et ermeneutica dei documenti liturgici. Principi di metodologia liturgica*, Roma 1972.

do istoty, jaką zawiera w swojej treści. Kościół odwołuje się tutaj do Boga, który stanowi *culmen et fons* celebracji eucharystycznej oraz nawiązuje z Nim modlitewny dialog. Dwie następne syntagmy kolekty mają charakter anamnetyczny i uobecniają prawdę, jaką w historii zbawienia objawił Bóg w swoim Synu Jezusie Chrystusie: *Ty przez Jednorodzonego Syna Twego uświęciłeś tak wzniosłe ognisko domowe* (2-3). Wynika stąd jasno, że Bóg działa przez jedynego naszego Pośrednika Jezusa Chrystusa i że On jest sprawcą naszego uświęcenia: „albowiem wolą Bożą jest wasze uświęcenie”¹² Ten modlitewny zwrot znajduje swoje źródło, także w innych miejscach Biblii oraz liturgii¹³ Prośba, jaka zawiera się w dwóch następnych wierszach: *spraw prosimy, aby nasze rodziny wsparte opieką Najświętszej Maryi Dziewicy* (4-5), jest podaniem motywu do następnej sekwencji błagalnej.

W modlitwie tej, obecność Maryi posiada rolę macierzyńską i wstawienniczą (por J 2, 1-11). „To Macierzyństwo Maryi w ekonomii łaski trwa nieustannie ( ) aż do wiekuiestego dopełnienia się zbawienia wszystkich wybranych. Wzięta do nieba, nie zaprzestała pełnić tej zbawczej roli, lecz poprzez swoje wielorakie wstawiennictwo ustawicznie wyjednuje nam dary wiecznego zbawienia”¹⁴ Pewność tę wyraża wspólnota w stwierdzeniu inwokacyjnym: *spraw prosimy*.

Dalsze słowa kolekty zawarte w inwokacji – *aby nasze rodziny stały się dzięki wspólnotcie życiai miłości kościołami domowymi* – są, jak można zauważyć, ściśle związane ze świętem Patronki Rodzin, jakie obchodzimy Stwierdzamy, że właśnie w tej prośbie zbierają się wszystkie intencje poszczególnych wiernych, które stanowią jakby istotę i to, co najbardziej Kościołowi jest potrzebne tu i teraz. Wzorem *wspólnoty życia i miłości w kościele domowym* pozostaje wciąż wspólnota Świętej Rodziny z Nazaretu oraz wspólnota Wieczernika, w pośrodku której obecna jest

---

¹¹ Bóg jest zawsze Adresatem, do którego zanosimy nasze modlitwy. Wezwanie Adresata może być bardziej rozbudowane, np.. Boże Ojczy Wszzechmogący. Boże Ojczy Miłosierdzia, Panie nasz Boże. Przykładów dostarcza nam także *Sacramentarz Gelażjański* (GeV) 10, 1013, 1182, 1457.

¹² 1 Tes 4. 3; por. także Ef 1, 4; 5, 25-26; KK 39-42.

¹³ O narodzeniu Jezusa i Jego życiu w rodzinie ludzkiej mówią przede wszystkim Ewangeliści Mt 1 i Łk 2, oraz św. Paweł w Gal 4, 4-5. Ze Starego Testamentu należy przywołać wydarzenie związane z Abrahamem czy Noem (por. Rdz 7. 1; 12, 1; Hbr 11, 7), gdzie Bóg troszczy się o ich rodziny. Z liturgicznych źródeł można by przytaczać wiele przykładów. Najważniejszym jest tutaj formularz na święto Świętej Rodziny i modlitwy z oktawy Bożego Narodzenia.

¹⁴ KK 62.

Maryja (por. Dz 1, 12-14; 2, 42-47).

Zakończenie kolekty posiada wymiar trynitarny i przedstawia Jezusa Chrystusa, jako jedynego Pośrednika między Bogiem i ludźmi¹⁵. Dzięki Jezusowi Chrystusowi modlitwa posiada swoją skuteczność, zostaje wysłuchana i przyjęta przez Boga. To wszystko dokonuje się w jedności Ducha Świętego, a Jego rola staje się niezbędną dla wspólnoty modlącej się, która pragnie wielbić Boga, oddawać Mu należną cześć oraz przyczyniać się do zbawienia świata.

Aklamacja *Amen* (11) jest właściwym zakończeniem i pieczęcią kolekty, którą wypowiadają wszyscy zgromadzeni. Poprzez aklamację odpowiadają na głos modlącego się Kościoła, wyrażają swój udział w konkretnej modlitwie oraz pragną spełnienia się prośby zawartej w kolekcie.

1.2.2. Modlitwa nad darami – treść, budowa, źródła i komentarz

- (1) Przyjmij Panie,
- (2) prześlągalną ofiarę i daj prosimy,
- (3) aby nasze rodziny, za wstawiennictwem Bogurodzicy,
- (4) obfitowały w łaskę, pokój i pomyślność.
- (5) Przez Chrystusa, Pana naszego.
- (6) Amen.

Modlitwa nad darami¹⁶ rozpoczyna się charakterystycznym dla siebie wezwaniem, skierowanym do Boga: *przyjmij Panie (oblatio nos Domine)*. Wspólnota liturgiczna prosi, ażeby Bóg zechciał przyjąć dary, które Jemu składamy w ofierze¹⁷. Następnie widzimy rozbudowaną proś-

---

¹⁵ Dla kolekty zarezerwowana jest doksologia dłuższa. Mogą być także inne formuły zakończenia tej modlitwy. Por. *OWMR* 32.

¹⁶ Modlitwa nad darami - w odróżnieniu od kolekty - nie odwołuje się do okresu liturgicznego czy sprawowanego misterium, ale koncentruje uwagę na temacie ofiary. Wyjątek stanowią niektóre celebracje na uroczystość NMP i świętych, gdzie przyzywa się ich wstawiennictwa, aby składane dary były przyjemne Bogu. Wezwanie do modlitwy oraz odpowiedź zgromadzenia jest tutaj bardziej rozbudowana, aniżeli w przypadku kolekty. Por. M. Augé, *Eucologia*, w: *Nuovo dizionario di liturgia*, Torino 1988, s. 518.

¹⁷ Start Testament podaje wiele tekstów mających charakter ofiarniczy, np.: Rdz 4,3-5; 8,20; Lb 28-29; Syr 35,1-9. Z liturgicznych źródeł należy tutaj wskazać przede wszystkim na Kanon Rzymski (I ME) i niektóre modlitwy eucologii mniejszej, np.

bę, złożoną z ewokacji i inwokacji. Niebawem ma się dokonać „przedziwna wymiana”, dlatego nie dziwi treść modlitwy zawarta w poszczególnych syntagmach.

W modlitwie tej prośba ma dodatkowe oparcie w Maryi, której uroczystość obchodzimy i wyraża błaganie wspólnoty modlącej się o *obfitość łask, pokój i pomyślność* (2-4). W prośbie tej wyraża się coś więcej, aniżeli przyjęcie daru modlitwy przez Boga. Wspólnota błaga o konsekrację chleba i wina w Ciało i Krew Chrystusa oraz o łaski, jakie Bóg nam przyzna w zamian za nasze dary. Sama materia sakramentu została w taki sposób wybrana przez Boga, aby symbolizowała skutki ożywienia, pokrzepienia oraz zjednoczenia w pokoju i jedności.

Wstawiennicza obecność Matki Bożej spełnia tutaj podobną rolę, jak w kolekcie. Kościół staje przy ołtarzu z nadzieją, że Bóg dzięki wstawiennictwu Maryi oraz Jej modlitwom i zasługom zechce uznać, że składana ofiara naszego prześlągania i pojednania jest tożsąmą z ofiarą samego Chrystusa. Właśnie takie doświadczenie Misterium Chrystusa, które jest uobecniane w czasie Eucharystii, staje się dla Kościoła źródłem do odważnego naśladowania Maryi. W liturgii bowiem, a zwłaszcza podczas przygotowania darów, bardzo ważnym jest to, byśmy sami stawali się wieczystym darem dla Boga oraz to, aby nie tylko chleb i wino stawały się Ciałem i Krwią Chrystusa, ale byśmy sami upodabniali się do Niego na wzór i za przykładem Matki Bożej¹⁸

Modlitwa nad darami kończy się konkluzją krótszą¹⁹ i aklamacją *Amen*, wypowiedzaną przez zgromadzenie liturgiczne.

1.2.3. Modlitwa po Komunii– treść, budowa, źródła i komentarz

- (1) Nakarmieni Ciałem i Krwią Twego Syna
- (2) w uroczystość (oddając cześć) Najświętszej Maryi zawsze Dziewicy
- (3) prosimy Cię, Panie,
- (4) aby rodziny nasze dzięki Jej wstawiennictwu,

Modlitwa nad darami z 12 Niedzieli Zwykłej: „Miłosierny Boże, przyjmij ofiarę uwielbienia i prześlągania...”

¹⁸ Por. Paweł VI, adhortacja apostołska *Marialis cultus* z 2 II 1974 r., 11.

¹⁹ Istnieją także inne formuły krótszego zakończenia, np.. *Który żyje i króluję na wieki wieków; Który żyjesz i królujesz na wieki wieków*. Por. *OWMR* 32.

- (5) postępowały drogą zbawienia i doszły do radości wiecznej.
- (6) Przez Chrystusa, Pana naszego.
- (7) Amen.

W modlitwie po Komunii²⁰ kapłan prosi, aby odprawiane misterium przyniosło owoce. Natomiast struktura tej modlitwy jest podobna do kolekty i modlitwy nad darami. Rozpoczyna się wezwaniem „módlmy się” i skierowana jest do Boga. W naszym przypadku prawda o Bogu Ojcu wypływa z kontekstu modlitwy i wyraża się w słowach: *Nakarmieni Ciałem i Krwią Twego Syna*, oraz *prosimy Cię, Panie*. W pierwszej syntagmie wyraża się prawda o konkretnym człowieku, który przyjął uwielbionego Chrystusa do swego serca. Sakramentalne działanie Eucharystii obejmuje tutaj całego człowieka, jego duszę i ciało. Zapowiedź pokarmu eucharystycznego znajdujemy już w Księdze Wyjścia, gdzie naród Izraelski został obdarowany manną z nieba. To pożywienie zostało dane przez Boga człowiekowi wprost, bez jego najmniejszego wysiłku i zapobiegliwości. Właśnie taka sytuacja, w jakiej znalazł się człowiek zakłada jego wiarę, ponieważ manna została dana po to, aby stać się pokarmem dla ciała i ducha. Wydarzenia starotestamentalne swoją pełnię znajdują dopiero wówczas, gdy uczestniczy w nich Bóg – Człowiek. Przykładem jest tutaj powołanie Lewiego na apostoła (Mk 2, 15-17), gdzie podczas posiłku Jezus wyjaśnia prawdę o istocie pokarmu. Dlatego też, ten, kto chce spożywać posiłek z Jezusem, manifestuje tym swoją przynależność do Niego oraz mówi o posiłku, jako czynniku łączącym ze sobą wszystkich, którzy zawierzili Mu swoje życie. Chodzi tutaj również o jedność w wymiarze eschatologicznym, dlatego Sobór naucza:

„Ziemska liturgia daje nam przedsmak uczestnictwa w liturgii niebiańskiej sprawowanej w świętym mieście, Jeruzalem, do którego pielgrzymujemy, gdzie Chrystus zasiada po prawicy Boga jako sługa

²⁰ Z taką nazwą spotykamy się w *GeV*. Sakramantarz Gregoriański nazywa tę modlitwę *ad complendum* lub *ad completa*, podkreślając w ten sposób obrzęd zakończenia. W *Missale Romanum Piusa V* z 1570 r. znajdujemy wyrażenie *post communio*. Reforma liturgiczna Soboru Watykańskiego II wskazuje dziś na funkcję liturgiczną i wartość teologiczną tej modlitwy. Taką prawidłowość uzasadniają m.in.: C. Braga, *Il nuovo Messale Romano*, w: „Ephemerides Liturgice” (*EL*) 84 (1970), ss. 249-274; A. Dumas, *Le orazioni del Messale. Criteri di scelta e di composizione*, w: *RL* 58 (1971), ss. 92-102; W. Ferretti, *Le orazioni “post communionem” de Tempore nel nuovo Messale Romano*, w: *EL* 84 (1970), ss. 323-341; T. Krosnicki, *The new Postcommunion Prayers in the Missal of Paul VI. Editio altera*, w: *EL* 98 (1984), ss. 226-236; H. Sobeczko, *Teologiczna treść modlitw pokomunijnych w nowym mszale*, w: *Mszal księgą życia chrześcijańskiego*, pod red. B. Nadolskiego, Poznań 1989, s. 119.

świątyni i prawdziwego przybytku. W ziemskiej liturgii ze wszystkimi zastępami niebieskich duchów śpiewamy Panu hymn chwały”²¹

Z inwokacji modlitwy dowiadujemy się, że przyjmowanie Ciała i Krwi Pańskiej jest skutecznym środkiem do postępowania drogą zbawienia i dojścia do radości wiecznej²² Pomocą w osiągnięciu takiego celu jest również postać Maryi, która – jak powie Jan Paweł II w encyklice *Redemptoris Mater* – „wyrzuciła nas w pielgrzymce wiary” Nic więc dziwnego, że w modlitwie znajdujemy stwierdzenie: *prosimy Cię, Panie, aby rodziny nasze dzięki Jej wstawiennictwu, postępowaly drogą zbawienia i doszły do radości wiecznej.*

Modlitwa po Komunii kończy się doksologią krótszą, a wierni odpowiadają na nią aklamacją *Amen*, poprzez którą uznają tę modlitwę za swoją²³

2. Zakończenie

Z treści formularza na uroczystość Matki Bożej Leśniowskiej wypływa wiele tematów teologicznych i liturgicznych. Dotyczą one Trójjedynego Boga, Matki Bożej i Kościoła. Tematy te mogłyby stać się przedmiotem dalszych rozważań. Ważnym byłoby także podjęcie lektury biblijno-liturgicznej czytań mszalnych. Niestety ramy i założenia obecnego studium nie pozwalają na to.

Zakończmy więc myślą teologiczną Jana Pawła II, zawartą w encyklice *Redemptoris Mater* (n. 45). Papież nawiązuje w niej do tekstu biblijnego, który brzmi: „Synu, oto Matka twoja. Niewiasto, oto syn Twój. I od tej chwili uczeń wziął Ją do siebie” (J 19, 26-27). Wziął Ją do siebie w najgłębszym znaczeniu tych słów. Nie tyle na mieszkanie i na wspólne przebywanie. Dla Papieża oznacza to – powie kard. J. Ratzinger – najgłębszy związek osobowy między uczniem, każdym uczniem a Maryją.

²¹ KL 8. Por. także *Zbiór Mszy świętych o Najświętszej Maryi Pannie (ZMNMP)* 13.

²² „Izraelci jedli mannę przez czterdzieści lat, aż przybyli do ziemi zamieszkałej” (Wj 16. 35). „Powtórnie anioł Pański wrócił i trącając go (Eliasa), powiedział: «Wstań, jedz, bo przed tobą długa droga». Powstawszy zatem, zjadł i wypił. Następnie mocą tego pożywienia szedł czterdzieści dni i czterdzieści nocy aż do Bożej góry Horeb” (1 Krl 19, 7-8). W strukturze modlitwy po komunii św. nie zaponina się nigdy o fakcie, że Eucharystia stanowi zadatek życia wiecznego i jest rzeczywistym udziałem w uczcie niebieskiej. Por. KL 8.

²³ Por. *OWMR* 56k.

Jest to wprowadzenie Maryi w głębię własnego życia duchowego i religijnego, jest to przyzwolenie na prowadzenie siebie przez kobiece i macierzyńskie serce Matki Pana. Jest to wzajemne powierzenie siebie, które stanowi drogę do nowych narodzin w Chrystusie, które realizuje się w człowieku przez upodobnienie się do Syna Maryi²⁴. W tym samym kierunku zmierza właściwe rozumienie kultu Matki Bożej oraz myśl teologiczna zawarta w formularzu na uroczystość Matki Bożej Leśniowskiej i wyrażona w celebracji liturgicznej.

VERSO IL CULTO LITURGICO DI BEATA VERGINE MARIA

Riassunto

Nell'articolo è stato presentato lo studio teologico-liturgico dell'eucologia minore del formulario di Beata Maria Vergine di Leśniów. Gli elementi emersi nel corso dell'analisi di questo formulario ci permettono di avanzare una sua valutazione. Possiamo richiamarli brevemente: a) benché si tratti della composizione nuova del formulario, ogni tanto esso si fonda nelle formule e nei testi biblici, come pure sono sviluppi dell'insegnamento dei Padri della Chiesa e della primitiva eucologia liturgica; b) il contenuto del formulario trova la sua fonte diretta nell'insegnamento del Concilio Vaticano II; c) la struttura e la funzione liturgica dei testi eucologici sono in perfetta armonia con i suggerimenti conciliari. Lo dimostra la coerenza logica e teologica tra le diverse parti delle formule eucologiche; d) alla fine possiamo dire che il testo del formulario ci permette di vivere nella triplice dimensione – *lex credendi* – *lex orandi* – *lex vivendi*.

---

²⁴ Por. J. Ratzinger, *Mirabile sintesi sulla „Redemptoris Mater“ nel discorso ai giornalisti nella Sala Stampa della Santa Sede, w: tenze, La Madonna a vent'anni dal Concilio, Napoli 1987, ss. 19-20.*